
ÖTÜKEN

UÇURUMUN KENARINDA

Ömer Seyfettin

Hazırlayan
Nazım Hikmet Polat

YAYIN NU: 1432
EDEBÎ ESERLER: 745

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-835-6

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Ayşegül Büşra Çalık

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Karakış Basım

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2019

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Ömer Seyfettin (1884, Gönen-Balıkesir - 6 Mart 1920, İstanbul)

Babası Ömer Şevki Bey, binbaşılığa kadar yükselmiş alaylı bir asker; annesi Fatma Hanım ise İsfendiyaroğulları'ndan bir asker kızıdır. Mahalle Mektebi'nden sonra İstanbul'da Mekteb-i Osmaniye'ye kaydolundu, Eyüp Askerî Baytar Rüştiyesi'nin asker çocukları için açılan özel sınıfına alındı (1893-1896). Edirne Askeri İdadisi'nden 1900'de mezun edildi. İzmir'e atanmışken, İzmir'e gitmeden doğrudan taburunun gönderildiği Selanik'te ve Manastır'a bağlı bir sancak olan Pirlepe'de görevlendirildi. Buradaki görevinde gösterdiği başarılardan dolayı iki liyakat madalyası ile ödüllendirildi. İzmir'deki Aydın Vilâyeti Jandarma Alay Mektebi'nin kuruluşunda, "Kavâid-i Diniye" hocalığına atandı (1907).

1909 başlarında, merkezi Selanik'te bulunan 3. Ordu'da görevlendirildi. İki yıl süreyle Balkanlar'daki Velmefçe, Pirlepe, Osenova, Pirbeliçe, Serez, İştip, Babina, Demirhisar, Cumayıbâlâ, Razlık gibi sınır yerleşim yerlerinde çete takibiyle uğraştı. Aynı amaçla Makedonya sınırındaki Serez mutasarrıflığına bağlı Menlik kazası Razlık kasabası yakınlarındaki Yakorit köyünde bölük komutanlığı yaptı. 1909'da bir ara Köprülü'de Askerî Rüştiye Mektebi'nde üsteğmen rütbesiyle beden eğitimi öğretmenliği görevinde bulundu. Aynı yıl 31 Mart Vak'asında Hareket Ordusu subayı olarak İstanbul'a geldi (1909). İsyan bastırıldıktan sonra tekrar Selanik'teki görevine döndü. Askerlikten istifa ederek Selanik'e yerleşti (1911). Balkan Savaşı başlayınca yeniden askere alındı. 20 Ocak 1913'te Kanlıtepe'de Yunan ordusuna esir düştü. Atina yakınlarındaki Naflion kasabasında on ay kadar süren esirlik hayatı 28 Kasım 1913'te bitince, 17 Aralık 1913'te İstanbul'a döndü. 25 Şubat 1914'te "siyasetle iştigali" dolayısıyla ordudan ihraç edildi.

1915'te Harbiye Nezaretinin Çanakkale Cephesi'ne kültür ve sanat adamları için düzenlediği geziye katıldı.

Memurluk istememesine rağmen, sadece yazarlıkla geçinemediği için Darülmuallimînde (İstanbul Erkek Öğretmen Okulu) "Edebî Kıraat" ve Kabataş Sultanisinde (ölümüne kadar) "Edebiyat" öğretmenliği yaptı. Bu görevdeyken 1916'da, Dârülfünunda Ali Ekrem Bolayır başkanlığında kurulan "Tedkikat-ı Lisaniye Encümeni" üyeliğine seçildi (2 Ocak 1918). Bu encümenin ve encümen içinde Ömer Seyfettin'in önemli bir faaliyeti olduğu söylenemez.

1915 yılı sonlarında Calibe Hanım'la evlendi. Üç yıl süren bu evlilikten, Fahire Güner (Elgün) adını verdikleri bir kızları doğdu.

4 Mart 1920'de Haydarpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi'ne kaldırıldı. 6 Mart 1920'de öldüğünde, yapılan otopsi ile hastalığının şeker olduğu anlaşıldı.

Cenazesi Kadıköy-Kuşdili Mahmutbaba Mezarlığı'na defnedildi. Buranın tramvay garajı haline getirilecek olmasından dolayı, kemikleri Zincirlikuyu Asrî Mezarlık'a taşındı (1939). "Eski yazı" olduğu gerekçesiyle

Mahmutbaba'daki kitabesinin üzeri örtülmüştü. Ali Canip'in gayretleriyle yeniden düzenlenen mezar taşına yeni harflerle "Merhum Ömer Seyfettin burada yatıyor" ibaresi hâkkedildi.

Sağlığında Yayımlanan Kitapları

Sağlığında, üçü başkalarıyla birlikte, şu on iki eseri yayımlanmıştır:

Tarih Ezelî Bir Tekerrürdür (İstanbul 1911), *Millî Jimnastik* (1911), *Yeni Lisan ve Bir İstimzac (*Ziya Gökalp ve Ali Canip Yöntem, M. Nermi ve Kâzım Nami Duru ile birlikte, Selanik-1911), *Vatan! Yalnız Vatan…* (Ziya Gökalp ve Ali Canip Yöntem'le birlikte, Selanik-1911), *Herkes İçin İçtimaiyat: Ticaret ve Nasip* (1914), *Yarınki Turan Devleti* (1914), *Mektep Çocuklarında Türklük Mefkûresi* (1914), *Millî Tecrübelerden Çıkarılmış Amelî Siyaset* (1914), *Turan Masalları: İhtiyarlıkta mı Gençlikte mi?* (1914), *Ashab-ı Kehfimiz* (1918), *Harem* (1918), *Efruz Bey* (1919).

Yukarıdakilerin dışında, "Hikâye Külliyatı" serisinden iki hikâyesi, Mehmet Rauf ve Selahattin Enis Atabeyoğlu'nun hikâyeleriyle birlikte kitapçık halinde basılmıştır. Künyeleri şöyledir:

Ömer Seyfettin–Mehmet Rauf: *Uçurumun Kenarında-Fedai;* Hikâye Külliyatı, sayı: 8, Matbaa-i Orhaniye, İstanbul, [1919?], s. 3-6.

Ömer Seyfettin–Selahattin Enis [Atabeyoğlu]: *Aşk ve Ayak Parmakları–Bataklık Çiçeği*; Hikâye Külliyatı, Sayı: 14, [İstanbul, tarihsiz], s. 3-6.

"Büyük bir destanın dibacesi" (başlangıcı) olması niyetiyle *Türk Dünyası* gazetesinde yayımlanan "Köroğlu Kimdi?" adlı uzun şiirinin baş tarafından 13 beyitlik bir bölüm, Reşat Nuri'nin "Deniz Banyosu" hikâyesiyle birlikte, kitapçık olarak basılıp meccanen dağıtılmıştır. Künyesi şöyledir:

Reşat Nuri [Güntekin], Ömer Seyfettin: *Deniz Banyosu – Köroğlu Kimdi?* [s.7-8], *Türk Dünyası* gazetesinin hediyesi, 23 Temmuz 1919, 10 s.

Bu üç kitapçık da dâhil edilirse sağlığında, irili ufaklı toplam 15 eseri yayımlanmış demektir.

Hikâyelerini ilk toplayan, Ali Canip Yöntem, üç cilt halinde yayımlayan İkbal Kütüphanesi'dir (1926-1927). Sonraki yıllarda "bütün eserleri" giderek zenginleştirilen ciltler halinde yayımlanmıştır.

Nâzım H. Polat: 1955 yılında Bahçecik-Oltu'da doğdu. İlkokulu Bahçecik köyünde (1968), ortaokulu Oltu'da (1971), öğretmen okulunu Tokat ve Bolu'da okudu (1975). Yüksek tahsilini Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı (1979).

Atatürk Üniversitesi (Erzurum) ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde (Van) araştırma görevlisi olarak çalıştı (1981-1985). Aralık 1984'te "Doktor" unvanını aldı. Cumhuriyet Üniversitesi'nde (Sivas) Yardımcı Doçent (1985), Doçent (1993) ve Profesör (1999) oldu. Sonra Niğde Üniversitesi'ne geçti (2001). Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde (KKTC) Misafir Profesör olarak çalıştı (2004-2007). Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı yaptı (2012-2016). Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Yeni Türk Edebiyatı Profesörü idi (2009-2018). Hâlen Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesinde aynı unvanla görevini sürdürmektedir.

Yenileşme Devri Türk Edebiyatı Anabilim Dalı öğretim üyesi olarak, Tanzimat sonrası kültür hayatımızın süreli yayınlarda saklı bulunduğu inancıyla, çalışmalarını bu alanda yoğunlaştırdı. 24 yıldan beri *"Türklük Bilimi Araştırmaları"* adlı uluslararası hakemli bilimsel bir dergi çıkarmaktadır.

Yayımlanmış kitapları:

1. *Şahabettin Süleyman,* Kültür ve Turizm Bak. Yay., Ankara 1987.
2. *Müdafaa-i Milliye Cemiyeti,* Kültür Bak. Yay., Ankara 1991.
3. *Külliyâtına Girmemiş Yazılarıyla Ömer Seyfettin,* Arma Yay., İstanbul 1988.
4. *Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine -Cevat Rüştü'den Bir Güldeste,* Kitabevi Yay., İstanbul 2001.
5. *Bir Jöntürk'ün Serüveni -Dr. Şerafettin Mağmumi'nin Hayatı ve Eserleri-,* Büke Yay., İstanbul 2002.
6- *Rübâb Mecmuası ve II. Meşrutiyet Dönemi Türk Kültür, Edebiyat Hayatı,* Akçağ Yay., Ankara 2005.
7. *Eski ile Yeni Arasında Mütevellizade Ömer İhya,* Niğde Üni. Yay., Niğde 2005.
8. *Bir Osmanlı Doktorunun Seyahat Anıları -Avrupa Seyahat Hâtıraları* -Dr. Şerafettin Mağmumî, (Harid Fedai ile), Boyut Yay., İstanbul 2008.
9. *Taşrada Bir Meş'ale Şeref Gürbüz,* Bizim Büro Bas., Ankara 2009.
10. *Anadolu ve Suriye'de Seyahat Hâtıraları* -Doktor Şerafettin Mağmumî, Cedit Neşriyat, Ankara 2010.
11. *Ömer Seyfettin - Bütün Hikâyeleri,* Yapı Kredi Yay., İstanbul 2011.
12. *Bir Jöntürk'ün Şiir Dünyası -Tarsusîzade Münif ve Şiirleri -I,* (Ramis Karabulut ile), Ankara 2011.
13. *II. Meşrutiyet Dönemi Türk Edebiyatı,* (H. Argunşah ile), AÖF Yay., Eskişehir 2012.

14. *Yenileşme Devri Türk Edebiyatından Çizgiler*, Kurgan Yayınevi Ankara 2012.

15. *Tanzimat Sonrası Türk Kültür Hayatından Yansımalar*, Kurgan Yay., Ankara 2012.

16. *Üç Güzeller Masalı*, Kurgan Yay., Ankara 2013.

17. *Kitapname*, Kurgan Yay., Ankara 2013.

18. *Yöntem Bilgisi Açısından Osmanlı Dönemi Edebiyat Tarihleri*, (D. Apaydın, T. Haykır, N. Borsokeyeva, S. Gültekin, Ö. Özbek, S. Yılmaz, Y. Zhiyenbayev ile), Kurgan Yay., Ankara 2013.

19. *Birlik Sivas Türk Ocağı Mecmuası*, (A. Bozdoğan, Y. Ayata ve T. Haykır ile), Sivas Türkocağı Yay., Sivas 2014.

20. *Şair Ömer Seyfettin -Bütün Şiirleriyle*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2014.

21. *Türk Çiçek Kültürü Üzerine -Cevat Rüştü'den Bir Güldeste*, Ötüken Yay., İstanbul 2015.

22. *Udmî Efendi ve Şükûfename'si*, Adana Büyükşehir Belediyesi Yay., Ankara, 2015.

23. *Türklerde Ziraat Kültürü -Cevat Rüştü*, Ötüken Yay., İstanbul 2016.

24. *Ömer Seyfettin - Bütün Nesirleri (Fıkralar, Makaleler, Mektuplar ve Çeviriler)*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara 2016.

İÇİNDEKİLER

Sunuş
Ötüken'in Ömer Seyfettin Külliyatı 11
İnceleme
Hikâyeler -VII. Cilt Uçurumun Kenarında Hakkında 15

Uçurumun Kenarında 93
İffet 99
Foya'dan 101
Falaka 109
Muhteri 119
Çakmak 133
Külâh 140
Namus 151
Hayırlı Bir Fal 156
Antiseptik 159
Deve 163
Yüz Akı 167
Kaşağı 171
İlk Cinayet 177
Gizli Mabet 181
İlk Düşen Ak 190
Kurbağa Duası 201
Perili Köşk 209
Rüşvet 217
Nasıl Kurtarmış? 220
Kazın Ayağı 224
Hâtiften Bir Seda... 230
Keramet 238
Pireler 242

Miras 250
Şefkate İman 260
Lokanta Esrarı 265
Muayene 273
Nezle 275
Baharın Tesiri 283
Mürebbiye 295
Yüksek Ökçeler 300
Havyar 304
Birdenbire 309
Bir Temiz Havlu Uğruna... 317

SUNUŞ

ÖTÜKEN'İN ÖMER SEYFETTİN KÜLLİYATI

ÖTÜKEN'in Ömer Seyfettin Külliyatı, yazarın sağlığında yayımladığı kitaplar esas alınıp aynı çerçevedeki diğer metinler ilgili eserlere eklenerek meydana getirilmiştir. Fakat söz konusu metinlerin tematik olarak bir araya getirilişi, kronolojik biçimde sıralanışı kadar net olamaz. Meselâ mizahî hikâyeleri bir araya getirdiğimizde Efruz Bey tipi etrafındakileri bunlar içinde görebiliriz. Bu ciltteki "Gayet Büyük Bir Adam", "Şimeler" hikâyelerini de aynı çerçevede düşünmek mümkündür. Bununla birlikte aynı metinler bir de toplumsal ahlak bozulmasını hicveden hikâyeler çerçevesinde ele alınabilir. Bir konu veya tema değil üslûp biçimi olduğu için "mizah" hesaba katılmayabilir. Fakat bir hikâyede temel meseleyle birlikte belki onun kadar önemle vurgulanan başka meseleler de işlenebilir. *Efruz Bey* romanındaki bölümler, II. Meşrutiyet Dönemi siyaset ve kültür hayatı etrafında şekillenmiş metinlerdir. Ancak bunların her birinde mesaj olarak millî kimliğin önemi de öne çıkarılmaktadır. Yani tematik sıralama daima göreceli dir. Onun için okuyucunun bu cilde alınmasını beklediği metinlerden bazıları buraya alınmamış olabilir. Nitekim bugüne kadar Ömer Seyfettin hikâyelerini tematik düzende yayımlayanların hiçbiri bir diğeriyle aynı metinleri bir ciltte toplamış değildir.

Metinlerin daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaşabilmesi maksadıyla günümüz Türkçesinden uzak düşmüş kelime ve ibarelere karşılık verirken özel bir yöntem izlendi. Orijinal metin ayrı seviyelerdeki üç ayrı kimseye "üç ayrı kimseye" tekrar ediyor okutulup neleri anlamadıkları görülmek istendi. Bir Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü araştırma görevlisinin işaretlediklerine günümüz Türkçesinden karşılıklar gösterildikten sonra ortaya çıkan metin aynı bölüm lisans mezunu bir gence okutuldu. Onun gerekli saydıklarına da karşılıklar ilave edilip Türkçe Bölümü 2. sınıftaki bir öğrenciye yeni metinde anlamadığı veya zorlandığı yerleri işaretlemesi istendi. Bu işlemler sırasında yardımını gördüğüm sevgili öğrencim Neslihan Yavuz'a ve bu cildin tashihi yapan Merve Gülcü'ye teşekkür ederim.

Metnin son şekli için endişelerimiz şunlardır:

a. Kelime ve ibare karşılıkları yerinde ve yeterli mi?

b. Bunlar, iyi bir Türkçe zevkiyle verilebildi mi?

c. Açıklamalar metni daha anlaşılır, nüfuz edilir kılıyor mu?

Hazırlayan olarak bu hassasiyetlerimize ne kadar uygun davrandığımız, okuyucunun verebileceği bir karardır.

Yapılan işlemde ölçüler şöyle ifade edilebilir:

1. Kelime olarak tam karşılığını bulamadığımız durumlarda o kelime dipnotla açıklanmıştır (Apukurya, mütearife gibi).

2. Karşılığı verildiği hâlde dipnotta açıklama ihtiyacı doğuran kelimeler de vardır: (fiske [azıcık]). Dipnotta "Fiske: Azlık ifade edecek şekilde, iki parmak ucuyla tutulabilen miktar." açıklaması yapılmıştır.

3. Bazen bir kelimeye (payitahta [başkente]), bazen bir ibareye (Mücessem bir kimya muammasına [somutlaşmış kimya bilmecesine]) karşılıklar verilmiştir. Esas aldığımız şey, ifade bütünlüğüdür.

4. Aynı kelimeye farklı yerlerde farklı karşılıklar verildiği görülecektir. Çünkü ilgili bağlam, öncekinden farklı biçimde olabilir. Mesela "münevver" kelimesi insanı nitelediğinde "aydın", yaprağın sıfatı olduğunda "parlak" karşılığı verilmiştir.

5. Karşılıkların en kısa biçimde verilmesine de dikkat edilmiştir: (mütemadiyen "sürekli olarak" yerine "sürekli".

6. Bazı kelimeler sözlük anlamının dışında, kastedilene en uygun biçimde karşılanmaya çalışılmıştır. Örnek: Sözlük, "Mütekâsif"e yoğun, "mehip"e ise "korkutacak kadar iri, korkunç" anlamlarını verir. Fakat *"...elektrik küreleri zulmette [karanlıkta] nurdan cesim [iri] inciler, mütekâsif ve mehîp gözyaşları gibi parlıyordu."* cümlesinde bu kelimeler, *[sıklaşan ve gürleşen]* sıfatlarıyla karşılanmıştır. "Cihet" kelimesinin sözlükteki anlamları arasında "için"i göremeyiz. Ama aşağıdaki cümlede bu kullanıma uygundur: *"... icabının icrası derkâr [gereğinin yapılması açık] olacağı cihetle [için]..."*

7. Yazarın sağlığında bir kereden fazla yayımlanmış metinlerin son şekli esas alınmıştır.

8. Daha önce Ömer Seyfettin hikâyelerini kronolojik sıralamayla yayımlarken gazetelerin dijital nüshalarının olmaması ve fotokopi çektirilememesi dolayısıyla fotoğraf makinasıyla metin almak zorunda kalmıştık. Bu teknolojiyle okunaksız görüntüler zaman zaman önceki külliyat yayımlarına müracaatı mecbur kılmıştı. Pek çok kütüphanemizin artık dijital ortama geçmesi, söz konusu ihtiyacı oldukça azaltmıştır. Bu sonucun yanlış okumaları da artık en aza indirdiği kanaatindeyiz.

9. Ötüken neşrinin albenisini artırmak ve orijinale en yakın olmak amacıyla yazarın sağlığında yapılan ilk yayımındaki kitap kapakları ve bazı metinlerdeki resim ve çizimlerin de verilmesi uygun görülmüştür.

Ömer Seyfettin çok cepheli bir edip olmakla birlikte önce hikâyecidir. Bu itibarla külliyat, hikâye dizisiyle başlatılmıştır. Anlatma esasına bağlı hem telif hem tercüme metinler, hikâye olarak değerlendirilmiştir. Tercüme hikâyeler, onun yazarlıktaki kudretini değil ama tercümedeki tercihlerini göstermektedir. Bu ciltte tamamı telif 35 hikâye yer almaktadır.

Ömer Seyfettin hakkındaki en yanlış kanaat, onu yalnızca bir çocuk edebiyatı yazarı olarak kabul etmektir. Onun And, Kaşağı, Diyet, Forsa, Pembe İncili Kaftan, Başını Vermeyen Şehit gibi bazı hikâyelerinden, çocuk eğitiminde faydalanılabilir. Nitekim yıllardır bu metinleri ortaokul ve lise kitaplarında görebiliyoruz. Çünkü çocukluk ve ilk gençlik çağındakiler için ahde vefa, doğruluk, dürüstlük gibi duyguları; karakter sağlamlığı, tokgözlülük ve kişisel benlikten önce millî benlik gibi duyguları en güzel, en estetik kılıkta sunabilen eserler arasında bunlar ön sıralardadır. Fakat ilgili hikâyeler çocuk ruhu ve gelişimi düşünülerek yani çocuk edebiyatı örneği olmak için yazılmış metinler değildir. Mesela And'ın son paragrafı, çocuklar için yapılan yayınlarda çıkarılmıştır. Çünkü oradaki cümlelerin ferdî hayattan millet hayatına geçişi temsil ettiğini çocuğun anlamlandırması beklenemez. Ayrıca onun hikâyeleri arasında "Devletin Menfaati Uğruna" gibi içindeki mizahı ancak yetişkinlerin anlayabileceği, çocuklara okutulmaması gereken metinler de vardır.

Ömer Seyfettin, kendisinden önceki hikâyecileri gölgede bırakacak derecede güzel ve sağlam yapılı hikâyeler kaleme almış bir yazarımızdır. Dünya edebiyatı içinde Türk hikâyeciliğini temsil edebilecek isimler arasında onu en başa yazabiliriz. Bundan dolayı Ötüken'in Ömer Seyfettin'i yeniden okurumuzun gündemine taşıma teşebbüsü, gönülden alkışlanmalıdır.

İNCELEME

Hikâyeler -VII. Cilt

UÇURUMUN KENARINDA

Hakkında

ÖMER SEYFETTİN'in Uçurumun Kenarında adlı hikâyesi, Mehmet Rauf'un *Fedai*'siyle birlikte bir kitapçık hâlinde şu künye ile basılmıştır:

Ömer Seyfettin-Mehmet Rauf: *Uçurumun Kenarında-Fedai* – Hikâye Külliyatı, Sayı: 8, Matbaa-i Orhaniye, İstanbul, [1919?], s. 3-6.

Burada adı geçen "Hikâye Külliyatı", bir yayın dizisidir. 20 sayısından haberdar olduğumuz Hikâye Külliyatı'nın tamamı tarihsizdir. Bunlardan 13'ünde Mehmet Rauf'un 14 hikâyesi bulunmaktadır. Mehmet Rauf'un 1914-1919 arası edebî hayatında bir boşluk olduğunu biliyoruz. Yazarın bu serideki hikâyelerinden ilk yayım yeri tespit edilebilenlerin hepsi 1914 ortalarına kadarki bir tarihte yayımlanmıştır.[1] "Hikâye üstatlarımızın en yeni eserlerini takdim" edeceği vaadinde bulunan *Hikâye Külliyatı*'nın 8. sayısında Ömer Seyfettin'in "Uçurumun Kenarında" adlı hikâyesi, Mehmet Rauf'un "Fedai"siyle birlikte yayımlanmıştır. Aynı serinin 14. sayısında, Ömer Seyfettin'in ilk defa 1910'da yayımlanan "Aşk ve Ayak Parmakları" hikâyesi yer alıyor. *Hikâye Külliyatı*'nın 14. sayısındaki bir ilanda, Halit Ziya'nın *Sepette Bulunmuş* adlı eserinin "hafta içinde" yayımlanacağı, Mehmet Rauf'un *Pervaneler Gibi* adlı hikâye kitabının ise "yeni neşrolundu"ğu bildirilmiştir. Bu iki

---

[1] Rahim Tarım, *Mehmet Rauf'un Hayatı ve Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma*, Akçağ Yay., Ankara 2000, s. 287-288.

eserin de üzerinde 1920 tarihi vardır. Yani *Hikâye Külliyatı* 14. sayının da 1920'de yayımlandığı kesindir. 20. sayının kapağında (iç taraf) külliyatın haftada bir olmak üzere beş aydır sürdüğü fakat artık yaz geldiği için programa ara verildiği belirtilmektedir. O halde daha sonra devam ettirilemeyen bu seri, 1919 sonları ile 1920 başlarında yayımlanmıştır. Öyle anlaşılıyor ki bu dizi, "Hikâye üstatlarımızın en yeni eserleri"nden değil, belki yayıncının zevkine göre en beğenilen eserlerinden oluşuyor. Ömer Seyfettin'in "Uçurumun Kenarında" hikâyesi de muhtemelen daha önce yayımlanmıştı. Ama ilk yayım yeri ve tarihini buluncaya kadar 1919'da basıldığını varsaymak zorundayız.

"**Uçurumun Kenarında**" hikâyesi, mektup tarzında bir öğüt metnidir. "Uçurum", felaketli sonucu temsil eder. İnsan için her zaman uçurum vardır. Ama yazar özellikle I. Dünya Savaşı sonrasında fakir düşen bir tabaka ile epey zenginleşen vurguncuların oluşturduğu kesim arasındaki farkı, toplumsal bir sorun çerçevesine aktarmak, uçurum olarak göstermek istemiştir. Hikâyede üç kadın var ve üçü de gelir dengesizliği sebebiyle iffetlerini kaybetme tehlikesiyle yüz yüze gelmişlerdir. Biri (Celile) çoktan uçuruma yuvarlanmış, biri (Peride), babası öldükten sonra annesine bağlanan maaşın azlığından dolayı savaş ortamında hayli geçim sıkıntısı çektikleri hâlde aklını kullanarak bu tehlikeyi atlatmıştır. Üçüncü (Raika) ise uçurumun kenarındadır. Peride, Raika'yı Taksim'e doğru uçarak giden bir arabada görmüştür. Onu uyararak kurtarmak istemektedir. Anlar ki Raika "aşağısı sefalet uçurumu olan çiçekli bir yarın kenarında"dır. Mektupla, süs aşkının Celile'yi nasıl iffetsizleştirdiğini, kendisinin ise bir terzihanede çalışarak gayet şık giyinebildiğini yazar ve aynı yolu ona da tavsiye eder.

Bu hikâyenin önemi, Mütareke Dönemi Türkiye'sinin toplumsal zeminine ve bir sosyal sorununa parmak basmasıdır. Savaş, İstanbul'u ikiye bölmüştür. Bir yanda "Sultantepesi'n-